
Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2010:1

Kyrkans tillgångar och reglering av prästlönetillgångarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner.

I motion 2010:2 av Lars-Ivar Ericson om placering av kyrkans tillgångar, föreslås att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att ta initiativ till regelförändringar när det gäller kyrkans tillgångar. Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att det finns en riskspridning i tillgångsförvaltningen. Utskottet anser dock inte att regelverket leder till sådana problem att det är motiverat att vidta särskilda åtgärder. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2010:67 av Leif Nordlander om reglering av prästlönetillgångarna, föreslås att Kyrkostyrelsen ges i uppdrag att hos regeringen begära att Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefonder ska ha samma regelverk som andra aktörer på marknaden. Utskottet anser i likhet med motionären att det är angeläget att kyrkan får klarhet i prästlönetillgångarnas skattesituation. När det gäller frågan om prästlönetillgångarnas regelverk så anser utskottet emellertid att den stiftelseliknande karaktären är logisk mot bakgrund av prästlönetillgångarnas tillkomst och syfte. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:2.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:67.

Motionernas förslag

Motion 2010:2 av Lars-Ivar Ericson, Placering av kyrkans tillgångar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att ta initiativ till regelförändringar när det gäller placering av kyrkans tillgångar.

Motion 2010:67 av Leif Nordlander, Reglering av prästlönetillgångarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att hos regeringen begära att Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefonderna som numera beskattas även i övrigt ska ha samma regelverk som andra aktörer på marknaden.

Bakgrund

Eftersom båda motionerna behandlar frågor med koppling till Svenska kyrkans tillgångsförvaltning har dessa sammanförts till ett betänkande.

Kapitalförvaltning på nationell nivå

I 51 kap. 2 § kyrkoordningen anges att:

Trossamfundet Svenska kyrkan ska på den nationella nivån förvalta sitt kapital på ett sådant sätt att detta bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder.

Kapitalet ska förvaltas så effektivt som möjligt. Det ska vara placerat på ett sådant sätt att riskerna sprids och att bästa möjliga uthålliga totalavkastning uppnås. Kapitalet ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen fastställde i april 2010 en ny finanspolicy för Svenska kyrkans nationella nivå. Policyn gäller från 1 juni 2010. Av finanspolicyn framgår att tillåtna tillgångsslag inom ramen för kapitalförvaltningen är noterade aktier (maximalt 75 procent av totalportföljen), noterade räntebärande värdepapper och likvida medel (minst 25 procent) och alternativa placeringar (max 15 procent). Som alternativa placeringar räknas bl.a. fastigheter, riskkapital, råvaror och infrastruktur. Till denna kategori räknas även alla onoterade innehav i aktier och räntebärande värdepapper. Onoterade innehav får uppgå till högst 10 procent av totalportföljen.

Kyrkostyrelsen har inrättat ett kapitalförvaltningsråd med sex ledamöter. Rådet beslutar bl.a. om normalportföljen, dvs. hur fördelningen ska vara mellan olika tillgångsslag.

Prästlönetillgångarna

För en samlad beskrivning om prästlönetillgångarna hänvisas till Svenska kyrkans utredningar 2007:1, *Prästlönetillgångarnas förvaltning*. Nedan beskrivs bestämmelserna om kapitalförvaltningen och Kyrkostyrelsens arbete som rör skattefrågor kopplade till prästlönetillgångarna.

Kapitalförvaltningen

Begreppen jord, skog och fonder används ofta inom ramen för förvaltningen av prästlönetillgångarna. Prästlönetillgångarna är en självständig förmögenhetsmassa skild från Svenska kyrkan och regleras i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och i 46 kap. i kyrkoordningen.

Av 9 § lagen om Svenska kyrkan framgår att prästlönefastigheter (jord och skog) och prästlönefonder (prästlönetillgångar) har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Förmögenheten ska vara placerad på ett godtagbart sätt. Av paragrafen framgår även att det endast är avkastningen som får användas för ändamålet.

Regeringen konstaterar att tillgångarnas fortbestånd inte får äventyras (prop. 1997/98:116 s. 102).

Av 46 kap. 1 § i kyrkoordningen framgår att stiftet ska förvalta prästlönetillgångarna. Med förvaltning förstås enligt kyrkoordningsskrivelsen att stiftet i alla avseenden skall företräda prästlönetillgångarna (CsSkr 1999:3 s. 2–429). Stiftet beslutar således bl.a. om fördelningen mellan investering i jord, skog och fond.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna (46 kap. 3 § i kyrkoordningen).

Varje år ska ett belopp motsvarande prästlönefondens värdeminskning på grund av inflationen avsättas från fondens avkastning till kapitalet (46 kap 11 § i kyrkoordningen).

Om en prästlönefastighet säljs eller exproprieras, om en naturtillgång upplåts eller något annat liknande görs i fråga om fastigheten, ska ersättningen för detta tillföras stiftets prästlönefond (46 kap. 10 § i kyrkoordningen). Om fast egendom eller tomträtt som inköpts av medel ur en prästlönefond blir då en prästlönefastighet (46 kap. 12 § i kyrkoordningen).

Vid 2009 års kyrkomöte infördes en ny bestämmelse (46 kap. 5 a § i kyrkoordningen) som innebär att Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

Skatteregler

I Svenska kyrkans utredningar 2007:1 (*Prästlönetillgångarnas förvaltning*) redovisas en utredning om skattefrågor kopplade till prästlönetillgångarnas skatterättsliga status före och efter år 2009.

Kyrkostyrelsen har agerat för att bibehålla skattefriheten. Detta har skett via olika kanaler bl.a. genom att i samband med att Svenska kyrkan inbjudits som remissinstans i olika skattefrågor lyfta denna specifika fråga.

Kyrkostyrelsen har även agerat genom direkta kontakter med regeringen och berörda departement och myndigheter. Generalsekreteraren ger en kort redogörelse över arbetet i 2009 års årsredovisning (s. 7).

Ärkebiskopen har adresserat frågan genom en debattartikel i DN (20 maj 2009).

Frågan om beskattningen av prästlönetillgångarna har även varit föremål för riksdagsmotion (Motion 2009/10: Kr 286, *De ekonomiska villkoren för Svenska kyrkan*).

Kyrkostyrelsen har ansökt om förhandsbesked hos Skatterättsnämnden för att få klarhet i prästlönetillgångarnas aktuella skattesituation.

Utskottets överväganden

Motion 2010:2

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2010:2.

Ekonomi- och egendomsutskottet delar motionärens uppfattning att finansiella risker ska hanteras på ett sätt som motverkar spekulation. I riskhanteringen ingår som ett naturligt moment att besluta om hur tillgångarna ska allokeras. Dessa frågor hanteras av stiftens som en del av förvaltningsuppdraget för prästlönetillgångarna.

Motionären anger att det enligt gällande regelverk kan vara problematiskt för prästlönetillgångarna att öka innehaven i jord- och skogsbruk. Det regelverk som åsyftas är sannolikt Jordförvärvslagen (SFS 1979:230). Av lagen följer bland annat att det finns begränsningar i hur en juridisk person får förvärva jordbruksfastigheter. Några särregler för Svenska kyrkan finns inte i den nämnda lagen.

Utskottet noterar att det finns möjlighet att öka exponeringen mot jord- och skogsbruk även inom ramen för gällande lagstiftning. Några begränsningar i kyrkoordningen finns inte heller när det gäller hur prästlönetillgångarna ska fördela sina tillgångar. Utskottet konstaterar även att det är en fråga för stiftens att besluta om hur stor andel av prästlönetillgångarna som ska placeras inom jord- och skogsbruk. Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Motion 2010:67

Utskottets förslag: Kyrkomötet avslår motion 2010:67.
--

I likhet med motionären anser utskottet att det är angeläget att kyrkan får klarhet i prästlönetillgångarnas skattesituation. Det är därför glädjande att notera att Kyrkostyrelsen har ansökt om förhandsbesked hos Skatterättsnämnden i just denna fråga.

Motionären lyfter även fram frågan om att prästlönetillgångarna genom lagstiftning har ett förmögenhetsskydd som liknar det som gäller för stiftelser. Utskottet anser, i motsats till motionären, att den stiftelseliknande juridiska formen är logisk mot bakgrund av prästlönetillgångarnas tillkomst och syfte.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Gusten Rolandsson, ordförande

Anders Granberg, sekreterare

Beslutande: Gusten Rolandsson, ordförande, Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Gun Eriksson, Tommy Eriksson, Mats Johansson Flygg, Jan G Nilsson, Stefan Caplan, Marcus Bernhardsson, Sten Persson, Gerd Gullberg Johnson, Peter Bernövall, Gunvor Torstensson, Birgit Friggebo och Claes Björndahl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Uhlf Skoglund, Titti Ådén, Magnus Nilsson, Kerstin Andersson Karlsson, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Bertil Persson, Gunnar Pettersson, Rune Wallmyr, Jan Friheden, Dan Sarkar och Markus Nordenmark.

Biskop Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.